

YTTRANDE

Datum
2024-10-08
Ert datum
2024-07-10

Dnr
STY 2024-503
Er referens
Ju2024/01521

Justitiedepartementet

En mer rättssäker och effektiv domstolsprocess (SOU 2024:51)

Tullverket har granskat betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet.

Sammanfattning

Tullverket ser överlag positivt på de förslag utredningen lägger fram. När det gäller förslaget om sekretess för uppgifter i förundersökningsprotokoll har Tullverket dock vissa synpunkter på utformningen av bestämmelserna. Det alternativa författningsförslag som lämnats i fråga om kronvittnen avstyrks. Tullverket vill slutligen påtala att förslagen om tidiga förhör får vissa ekonomiska konsekvenser även för Tullverket.

Tullverkets ställningstagande

Sekretess för uppgifter i förundersökningsprotokoll (avsnitt 3.6)

Tullverket är positivt till förslaget om att sekretessen för uppgifter i förundersökningsprotokoll ska fortsätta att gälla efter att åtal väcks. Tullverket instämmer i bedömningen att den förlängda sekretessen kan antas leda till att risken för att förhörspersoner utsätts för otillbörlig påverkan minskar och att de kan höras i domstol utan att vara påverkade av vad andra personer sagt under förundersökningen. Det leder i sin tur till mer rättvisa och rättssäkra avgöranden. Tullverket vill dock framföra vissa synpunkter när det gäller utformningen av de föreslagna bestämmelserna.

Den föreslagna sekretessbestämmelsen i 43 kap. 3 a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) innebär att sekretess kommer att gälla i domstol för hela förundersökningsprotokollet om förutsättningarna i paragrafen är uppfyllda. De brottsbekämpande myndigheterna ska däremot fortsätta att tillämpa bestämmelserna i 18 kap. 1 § och 35 kap. 1 § OSL vilket innebär att prövningen alltjämt ska göras avseende de uppgifter som ingår i förundersökningen och inte för hela protokollet. Skaderekvisiten i de olika bestämmelserna ser också olika ut. Utformningen av de nya bestämmelserna i 18 kap. 1 a § och 35 kap. 7 § OSL synes vidare innebära att de brottsbekämpande myndigheterna inom ramen för sin prövning även behöver göra en bedömning av om sekretess gäller i domstolen. Att uttrycket sammanställning av uppgifter används i förslaget till 43 kap. 3 a § OSL riskerar att leda tanken till en sammanställning enligt tryckfrihetsförordningen, vilket inte är avsikten. Det kan övervägas om bestämmelsen i stället bör formuleras så att den, på sedvanligt sätt, gäller för uppgifterna. Oavsett vilken typ av reglering som väljs anser Tullverket att de

bestämmelser som ska gälla i de brottsbekämpande myndigheterna bör formuleras på liknande sätt som den som ska gälla för domstolarna. Det finns annars en risk att prövningen hos den brottsbekämpande myndigheten och domstolen utfaller olika i samma ärende. Om bestämmelserna inte görs mer enhetliga vore det önskvärt med ytterligare ledning för hur bestämmelserna förhåller sig till varandra och hur prövningen hos de brottsbekämpande myndigheterna ska gå till.

Den nya bestämmelsen i 43 kap. 3 a § OSL reglerar sekretess till skydd för både enskilda och för domstolsprocessen. Tullverket förordar att bestämmelsen ses över språkligt så att det blir tydligt att sekretess gäller även om inte båda de intressen bestämmelsen avser att skydda skadas om uppgiften lämnas ut.

I s.k. förenklade utredningar enligt 23 kap. 22 § rättegångsbalken upprättas inte förundersökningsprotokoll. Som Tullverket förstår det kommer därför inte uppgifter som förekommer i förenklade utredningar att omfattas av de föreslagna bestämmelserna om förlängd sekretess. Tullverket ser dock gärna att detta förtydligas, exempelvis i en författningskommentar.

Tidiga förhör och vittnesattester (avsnitt 4.7)

Tullverket ställer sig positivt till utredningens förslag om tidiga förhör och vittnesattester. Att fler förhör spelas in under förundersökningen möjliggör att fler förhör kan åberopas i domstol. Det innebär ytterligare förbättringar av brottmålsprocessen i form av bl.a. ökad effektivitet och minskad press på förhörspersoner.

Kronvittnen (avsnitt 5.8)

Tullverket instämmer i utredningens bedömning att det riskerar att leda till ett resultat som blir inkonsekvent om domstolen ska vara bunden av ett yrkande om strafflindring som enbart tar sikte på medverkan i utredning av någon annans brottslighet samtidigt som domstolen ska beakta övriga förmildrande och försvårande omständigheter. För att ett sådant system ska fungera krävs som utredningen anger att åklagaren kan förfoga över hela påföljdsfrågan. Tullverket ställer sig därför bakom utredningens bedömning att det för att överväga en så omfattande reform av påföljdssystemet krävs en noggrann analys. I det arbetet är det viktigt att se över möjligheten för åklagaren att lämna någon form av utfästelse om strafflindring i syfte att öka förutsebarheten för den misstänkte. Mot denna bakgrund avstyrker Tullverket det alternativa författningsförslag som lämnats.

Konsekvenser (avsnitt 7.3.3)

Som utredningen anger kommer förslaget om utökad skyldighet att dokumentera förhör under förundersökningen med ljud och bild innebära att alla brottsbekämpande myndigheter behöver ha tillgång till teknisk utrustning och lagringskapacitet. Utredningen har trots det gjort bedömningen att förslaget inte medför några kostnadsökningar för andra myndigheter än Polismyndigheten. Tullverket vill därför framhålla att förslagen kommer att få motsvarande konsekvenser och kostnader för Tullverket när det gäller vidareutveckling och förvaltning av it-infrastruktur som anges för Polismyndigheten.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Jonna Wiborn. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och rättschefen Kerstin Bynander deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Tullkriminalavdelningen

Kontrollavdelningen